

Mary Hawkesworth

BEAUVOIR *VERSUS* BEAUVOIR: FILOSOFIJA, FEMINISTINĖ TEORIJA IR IŠNYKIMO POLITIKA

Moterų ir lyties studijų katedra
Rutgers universitetas
New Brunswick, Naujasis Džersis 08901, JAV
mhawkes@rci.rutgers.edu

Nors Beauvoir vadino save rašytoja, o ne filosofe ir daugiau nei tris ketvirtadalius savo gyvenimo primygtinai teigė, jog ji ne feministė, šiame straipsnyje tyrinėju jos knygoje Antroji lytis esančias įtampas tarp Beauvoir kaip filosofės ir Beauvoir kaip vienos pirmųjų feminizmo teoretikių. Nustatydamą Beauvoir vietą santykių su „išnykimo politika“, tipiniu filosofiniu ėjimu, sukarikatūrinančiu ir atmetančiu feminizmą, analizuoju, kaip į besitęsiantį nepasitikėjimą feministinio žinojimo kūrimu yra įsitraukę tie, kas priskiria save prie autoritetingo žinojimo saugotojų. Laikydami Beauvoir filosofę, pakeitusia kryptį, ta, kuri iš pradžių stoji į žinojimo saugotojos, kontroliuojančios jo ribas ir siekiančios išlaikyti feministes už jų, poziciją, tačiau vėliau pakeičia savo nusistatymą, galime šį tą sužinoti apie išnykimo politiką ir apie tai, kaip išeiti anapus jos.

RAKTAŽODŽIAI: Beauvoir, feminizmas, išnykimo politika.

Feminizmo ginčams išlieta jau nemaža rašalo, dabar jie beveik baigti, nebeverta apie tai kalbėti. Tačiau vis dar kalbama, ir nepanašu, kad daugybė nesąmonių, išsakytų per paskutinį šimtmetį, būtų dorai nušvietusios šią problemą.

Simone de Beauvoir (Beauvoir 1974: XIX, 2010: 9).

Antrąją lytį Beauvoir pradeda tipiniu filosofiniu ėjimu. Ji sukarikatūrina ir atmeta feminizmą. „Feminizmo ginčams išlieta jau nemaža rašalo, dabar jie beveik baigti, nebeverta apie tai kalbėti. Tačiau vis dar kalbama, ir nepanašu, kad *daugybė nesąmonių*, išsakytų per paskutinį šimtmetį, būtų dorai nušvietusios šią problemą“ [kursyvas *M. H.*] (Beauvoir 1974: XIX, 2010: 9). Būtent tokio pobūdžio ėjimą noriu susieti su „išnykimo politika“¹, pastanga diskredituoti feministinio žinojimo kūrimą iš žmonių, save pačius priskiriančių prie autoritetingo žinojimo saugotojų, pusės. Nors tokia taktika ir nėra išimtinai filosofų monopolis, panagrinėsiu filosofus kaip simbolinį jos pavyzdį.

Net jei Beauvoir ir koneveikė feminizmą didžiąją savo intelektualinio gyvenimo dalį, 1972 metais, prancūzų feministėms drąsiai susitelkus prieš abortų draudimą Prancūzijoje, savo likimą ji susiejo su feminizmu. Tačiau netgi iki šio labai viešo įsipareigojimo Beauvoir rodė, kad feministinė kritika yra svarbi. *Antrojoje lytyje* savo didžiulius analitinius įgūdžius ji skyrė visokeriopiems moterų gyvenamos patirties prieštaravimams paaiškinti. Šitaip elgdama ji praskynė kelią feministinės analizės prieigai, kuri iš pamatų užginčija daugybės filosofų labai vertinamas pretenzijas į universalumą, prieigai, kuri pripažįsta pliuralumą ir sudėtingumą bei atsisako suvesti moterų gyvenimo įvairovę į vieną sistemą.

Straipsnį sudaro trys dalys. Pirmame skyriuje glaustai apžvelgiamas feministinis žinojimas, kurį Beauvoir sukarikatūrino, pavadindama „daugybe nesąmonių“. Užuoat susitelkusi prie milžiniškų pastangų kurti feministinį žinojimą dar iki Beauvoir veikalo pasirodymo, panagrinėsiu naujesnius feministinius tyrinėjimus, skirtus suvokti, kaip pasaulis pasikeitė nuo *Antrosios lyties* paskelbimo laikų. Antrame skyriuje analizuojamas Beauvoir bendrininkavimas išnykimo politikoje, taip pat jos kova su šiuo filosofinės arogancijos tipu. Paskutiniame skyriuje grįžtama prie išnykimo politikos tiriant jos galią visur išplisti ir implikacijas.

„DAUGYBĖ NESĄMONIŲ“: ŽVILGSNIAI Į FEMINISTINĮ ŽINOJIMĄ

Per pastaruosius šešis dešimtmečius pasaulis patyrė daugybę transformacijų, kurias mokslininkės feministės tyrinėjo vis tiksliau ir sistemiškiau. Atvirų karo veiksmų nutraukimą po Antrojo pasaulinio karo greitai pakeitė įsitvirtinęs Šaltasis karas, pajungęs pasaulio populiaciją hegemoniškiems interesams

¹ Terminas išnykimo politika (*politics of extinction*) rodo, kad feminizmo pašalinimo politika vyksta ne kaip aktyvi kova su lygiaverčiu priešininku, o kaip tokia politika, kuri skelbia esą feminizmas savaimingai išnyko, yra nevertas dėmesio ir būtent todėl turi būti ignoruojamas. Šis terminas sudarytas taip, kad jame matyti politikos aktyvumas ir tariamo išnykimo savaimingumas (*Vert. past.*).

dviejų supervalstybių, kurios nesiskaitydamos su kitomis valstybėmis padalijo pasaulį į savo įtakos sferas ir aktyviai vykdė užsienio politiką, paremtą atgrasinimo metodu, kuriam sąlygas sudarė technika, leidžianti joms abiem garantuotai sunaikinti vienai kitą. Pasibaigus Šaltajam karui, subyrėjusiose įtakos zonose supervalstybių netiesiogiai vadovaujami karai atvėrė kelią broližudiškiems karams, kurių kraštutinė išraiška yra genocidai Balkanuose ir Ruandoje, Burundyje, Demokratinėje Kongo Respublikoje ir Sudane. Iš per šiuos dešimtmečius atsiradusių feministinių tyrimų dabar žinome, kad moterys sudaro daugumą per karą žuvusių žmonių, jų skaičius išaugo nuo 50% žuvusiųjų Antrajame pasauliniame kare iki 90% dešimtojo XX amžiaus dešimtmečio karų aukų. Taip pat žinome, kad moterys sudaro 80% pabėgėlių, kuriuos karas privertė pakeisti savo gyvenamąją vietą, ir kad po karo atsiradę nacionalistiniai režimai paprastai yra labai nesuinteresuoti lyčių lygybe. Nors ir parodydamos, kad karas toli gražu nėra išimtinai vyrų veiklos sritis (kaip kad teigiama pasitelkus tradicinius stereotipus), feministinės karo kaip su socialinės lyties klausimu susijusio fenomeno studijos nušvietė sudėtingas prievartos sistemas ir kuriamas naujas tradicijas, kurių vyraujantys aiškinimai dažniausiai nemini (Hawkesworth ir Alexander 2008).

Mokslininkės feministės taip pat ištyrė ir nacionalinę bei tarptautinę politiką transformavusius globalizacijos ir demokratizacijos procesus, kiek jie numato ar įveda socialine lytimi pagrįstą skirtumą. Jų tyrinėjimai sužadino dėmesį feminizacijos procesams, kurie neįdomūs vyraujantiems požiūriams. Globalizacija susisieja su darbo jėgos feminizavimu, daugybę darbuotojų perkeliančiu į „laikinuosius darbus“, kadaisie sietus su „moterų darbu“, ir užkraunančiu naują našta moterims formaliosios ir neformaliosios² ekonomikos sektoriuose. Ekonominiam neoliberalizmui paskatinus rinkos procesus, netgi socialdemokratinės ir socialistinės valstybės patyrė viešojo sektoriaus „susitraukimą“, kai socialinės paslaugos, pavyzdžiui, švietimas ir sveikatos priežiūra, sumažinamos, o moterų užimtumas socialinių paslaugų įstaigose apribojamas. Darbo praradimas ir ekonomikos sutrikdymas prisidėjo prie migracijos feminizavimo, kai moterys, ieškodamos pajamų, yra priverstos palikti namus.

Tačiau „feminizavimas“ reiškia daugiau nei moterų persvarą kokioje nors konkrečioje srityje. Darbo feminizavimas apima tiek moterų skaičiaus augimą darbo jėgos srityje, tiek darbo sąlygų pablogėjimą (laikinas, darbuotojo lankstumo reikalaujantis darbas, tarptautinių darbo standartų pažeidimas, mažėjantis darbo užmokestis, darbuotoją žeminanti padėtis) (Moghadam 2005: 7). Migracijos feminizavimas apima ne tik transnacionalinį milijonų moterų judėjimą, bet ir tai, kad jos netenka fizinio saugumo, politinių teisių

² Neformalioji ekonomika – vyriausybės neapmokestinta ir nestebima ekonominė veikla, kurios pajamos nepatenka ir į bendrojo nacionalinio produkto (BNP) pajamas (*Vert. past.*).

ir teisių į kūno vientisumą. Iš tikrųjų, kai kurios mokslininkės feministės iškėlė prielaidą, kad iš užsienio su šeimomis atvykę darbininkai yra simbolinis „pilietybės feminizavimo“ pavyzdys: atsiranda nepilnos pilietybės tipas, kai mokesčius mokėti privalu, bet balsavimo teisės nesuteikiamos ir toleruojamas laisvių suvaržymas, susijęs su judėjimu, darbo sąlygomis, santuoka ir reprodukcija (Parrenas 2001a, 2001b; Rodriguez 2002; Barker 2003). Kadangi darbuotojus siunčiančios valstybės stokoja galios apginti į užsienį išvykusius savo tautiečius, „feminizuotiems piliečiams“ gresia apgailėtino „betaučių“ pažeidžiamumo padėtis, maskuojama neoliberalistine pasiklovimo savimi ir kosmopolitinės pilietybės retorika (Parrenas 2001b: 54–55).

Skurdo feminizavimas susijęs ne tik su faktu, kad pasauliniu mastu 70% skurstančiųjų yra moterys; pati „skurdžiaus“ kategorija sudaryta kaip „feminizuota“ kategorija, skurdžius yra priklausomas, jo protiniai gabumai yra mažesnio laipsnio ir jam turi būti vadovaujama (Kingfisher 2002). Transnacionalinis rūpybos ekonomikos³ veikimas rinkos sąlygomis suteikia tą vadovavimą „sugražinant patarnaujančią klasę“ (Sassen 2002: 259). Mažai apmokamo darbo augimas pasaulyje sudaro „darbo išteklių feminizavimą“ (Sassen 2002: 259), kai tikimasi, jog menkai apmokami darbininkai ims elgtis kaip pasiaukojantys pavaldiniai. Formalumų nesilaikymas ir perėjimas prie laikinų darbų sudaro „verslo galimybių feminizavimą“ (Sassen 2002: 263), kai mikrofinansavimas pajungia vis didesnę moterų skaičių griežtai rinkos „nematomos rankos“⁴ disciplinai. Pasaulio bankas (2002 m.) skatina „pragyvenimo feminizavimą“ kaip pasaulinio skurdo problemos sprendimą, o namų ūkių, bendruomenių ir vyriausybių išlikimas tampa vis labiau priklausomas nuo moterų kaip struktūrinių globalizacijos jėgų, o tai vis labiau nutolina galimybes palengvinti skurdą.

„Feminizavimo“ logika yra sudėtinga ir prieštaringa. Moterys vienu metu skelbiamos esančios ir sumanios šeimos maitintojos, patikimos smulkiosios verslininkės, kosmopolitiškos pilietės, ir pozicionuojamos kaip „vienkartinės vietinės darbininkės“, išnaudojama pasaulinė darbo jėga, ir kaip neturinčios gyvenamosios vietos, nuvertintos ir beteisės diasporos pilietės. Devinto XX a. dešimtmečio pradžioje Christine Delphy įrodinėjo,

³ Rūpybos ekonomika (*care economy*) – tai ekonomika, paremta žmonių ryšiais, emocijomis. Čia turimi omenyje darbai, reikalaujantys žmogaus prisilietimo: slaugytojo, padavėjo, kirpėjo darbas ir pan. (*Vert. past.*)

⁴ Adam Smith knygoje *Moralinių jausmų teorija* (*The Theory of Moral Sentiments*) pasinaudojo „nematomos rankos“ metafora, siekdamas aprašyti, kaip siekdami savo naudos ir konkuruodami tarpusavyje žmonės ima tenkinti bendrus poreikius: „Nepaisydami savo natūralaus savanaudiškumo ir godumo, nors ir nori tik savo pačių naudos, nors vienintelis jų tikslas – [...] patenkinti savo pačių tuščius ir nepasotintus poreikius, jie dalijasi su vargšu visos savo pažangos produktais. Nematoma ranka paskatina juos būtiniausius dalykus padalyti beveik taip pat, kaip kad būtų padaryta, jei žemė būtų padalyta po lygiai visiems jos gyventojams, ir taip, neketinant ir nežinant, paremiamas visuomenės interesas.“ (Smith, A. 1761 [1759]. *The Theory of Moral Sentiments*. London: A. Millar, p. 273–274). Hawkesworth „nematomos rankos“ terminą vartoja negatyvia prasme, matydama jame kapitalo interesų pateisinimą (*Vert. past.*)

kad „moterų darbą“ išskirtiniu paverčia ne su juo susijusios ypatingos užduotys, o reikalavimas, kad šios užduotys būtų atliktos keliaklupsčiaujant (Delphy 1984). „Feminizavimas“ reprodukuoja keliaklupsčiaavimo mandata. Kad ir kokie uždaviniai būtų įtraukti, feminizavimas nustato vergavimo logiką, pagal kurią reikalaujama, kad uždaviniai būtų atlikti keliaklupsčiaujant. Ten, kur patriarchatas reikalavo moterų giminei bendro keliaklupsčiaavimo, feminizavimas verčia „feminizuotuosius“ (vyrus ir moteris) keliaklupsčiauti rinkos reikalavimams, kuo didžiausiam pelno didinimui ir suprekinimui (Hawkesworth 2006).

Sykiu tam, kad feminizavimas skleistųsi pasauliniu mastu, ekonominis ir politinis Europos integravimas transformavo narių valstybių santykius: perpiešiamas geopolitinis pasaulio žemėlapis, nors ir reikalaujama „lyčių lygybės politikos“⁵ kaip narystės sąlygos. Oficialiose Afrikos, Azijos, Australijos, Lotynų Amerikos ir Šiaurės Amerikos, taip pat Europos valstybių institucijose lyčių lygybės politikos priėmimas susilaukė prieštarų padarinių. Kai kuriais atvejais sukuriant „nacionalinį aparatą“ moterų teisėms ginti, pavyzdžiui, moterų ministerijas, moterų valdybas, lyčių lygybės komisijas, moterų padėtis akivaizdžiai pagerėjo. Kitais atvejais prasmingas iniciatyvas pakeičia popieriuje liekantys išsipareigojimai lyčių lygybės politikai. O dar kitose šalyse, sakykim, Kanadoje, vyriausybė pasinaudojo lyčių lygybės politika siekdama panaikinti moterų pažangai skirtas vyriausybines įstaigas.

Tarptautiniu lygiu feministinė Jungtinių Tautų Organizacijos atšaka – UNIFEM⁶ dirba su vietinėmis moterų organizacijomis visuose žemynuose, siekdama užtikrinti moterų gyvenimą ir pragyvenimo šaltinius, apginti ekonomines, politines ir pilietines jų teises. Keletas valstybių – Švedija, Norvegija ir Nyderlandai – įtraukė pastangas siekti socialinių lyčių lygybės (*equity*) tarp savo pagrindinių užsienio politikos iniciatyvų. Femokratai⁷, dirbdami viešosiose įstaigose, stengiasi suformuoti politikos iniciatyvas, skirtas atkreipti dėmesį į moterų reikmes, rūpesčius ir interesus, nepaisant ginčų dėl šių sąvokų reikšmės, mažėjančių išdo išteklių, struktūrinio sureguliuavimo politikos ir šališkų politinių operacijų sąrašo. Keturių Jungtinių Tautų remiamų pasaulinių konferencijų moterų klausimu pasekmė – 184 šalys ratifikavo konvenciją, siekiančią panai-

⁵ Lyčių lygybės politika (*gender mainstreaming*) – tai lyties politikos įtraukimas į įstatymų leidimo, politikos ir ekonomikos sritis, įvertinant skirtingą teisės aktų, veiksnių ir programų reikšmę vyrams ir moterims. Ši sąvoka pirmą kartą pasiūlyta 1985 m. Trečiojoje pasaulinėje moterų konferencijoje Nairobyje. Lyčių lygybės idėja išplėtotą tiek Jungtinių Tautų Organizacijos, tiek Europos Sąjungos dokumentuose ir oficialiai skelbima jų tikslu (*Vert. past.*).

⁶ UNIFEM – 1976 m. prie Jungtinių Tautų Organizacijos įsteigtas moterų fondas, skirtas paremti moterų teises ir siekti lyčių lygybės. Fondas teikia finansinę ir techninę paramą šių tikslų siekiančioms inovatyvioms programoms ir strategijoms (*Vert. past.*).

⁷ Femokratai – feministiniai biurokratai (*Vert. past.*).

kinti visas moterų diskriminavimo formas (CEDAW)⁸, o visų šalių moterų teisių aktyvistės siekia daryti spaudimą savo vyriausybėms, kad šios keistų konstitucijas, įstatymus ir nusistovėjusią praktiką pagal CEDAW nuostatas. Šalys beveik visuotinai remia Pekino veiksmų platformą⁹, o feministės aktyvistės tiek savo šalyse, tiek per Jungtinių Tautų kontrolės procesus siekia pagreitinti Platformos įgyvendinimą pasinaudodamos Pekinas + 5 ir Pekinas + 10 procesais ir priversti savo vyriausybes pateikti nuveiktų darbų ataskaitą.

Mokslininkės feministės taip pat ištyrė, kaip greitas informacinės ir komunikacinės technikos proveržis atvėrė naujus būdus aktyvistams organizuotis, nes pasaulinė pilietinė visuomenė ir feministinė pilietinė visuomenė mobilizuojamos per internetą bei plintant nevyriausybinėms organizacijoms, performuojant santykius namie, mokykloje, miestuose, versle, valstybėse ir tarptautiniuose reikaluose. Iš tūkstančių visame pasaulyje veikiančių organizacijų dešimtys yra sukurtos moterų ir moterims, siekiant išplėtoti moteris liečiančių politinių klausimų darbotvarkę, tikrinti jų vykdymą, atlikti vyriausybių politikos poveikio lyčių lygybei analizę, suformuoti pažangias moterų sąjungas, gilinti demokratijos ir demokratizacijos prasmę, suteikti moterims labai reikalingas paslaugas ir daryti spaudimą viešajam bei privačiam sektoriui, kad jie įtrauktų daugiau moterų ir geriau tenkintų moterų lūkesčius. Realus tokio feministinio darbo užmojis apima pastangas pragyventi, maisto, kuro atsargų politiką, moterų sveikatą ir reprodukcinę laisvę, moterų ir mergaičių švietimą, galimybę įsidarbinti, vienodą darbo užmokestį, saugias darbo sąlygas ir apsaugą nuo seksualinio priekabiavimo, prievartavimo ir prievartos šeimoje, prekybos žmonėmis, moters teisių kaip žmogaus teisių traktavimą, militarizavimą, po karinių konfliktų vykstantį nuginklavimą, demobilizavimą ir atkūrimą, taikos palaikymą, gamtosauginę praktiką, ekologinę pusiausvyrą išlaikantį vystymą, demokratizavimą, teises į socialinę rūpybą, su AIDS susijusias problemas, lygiavertiškumą viešose pareigose, elektroninius moterų žinių tinklalapius.

Universiteto aplinkoje feministinis aktyvizmas sukūrė naujas mokslo formas, keliančias dramatiškus iššūkius tradiciniams pasaulio aiškinimams. Mokslininkės feministės ginčijo vyraujančius disciplinarinius požiūrius į žinėjimo kūrimą. Jos užklausė androcentrinius „kelius į tiesą“, universalizuojančius nedidelės žmonių populiacijos dalies patirtis. Jos metė iššūkį galios

⁸ CEDAW – *Convention to Eliminate All Forms of Discrimination Against Women* – konvencija, siekianti panaikinti visas moterų diskriminavimo formas (KPMO) (*Vert. past.*).

⁹ Pekino veiksmų platforma priimta 1995 m. Ketvirtoje pasaulinėje moterų konferencijoje. Joje įvardyta 12 sričių, kuriose susiduriama su moterų teisių pažeidimais (moterų skurdas, nelygybė švietimo, sveikatos apsaugos, ekonominėje ir politinėje srityse, prievarta prieš moteris, ginkluotų konfliktų pasekmės moterims, mergaičių teisių pažeidimai ir t. t.) bei nurodomi veiksmai, skirti šioms pažeidimams panaikinti. 2000 m. dokumente, pavadintame Pekinas + 5 apžvelgiamos įgyvendintos priemonės ir apibrėžiami nauji uždaviniai. Dar po penkerių metų vėl apžvelgiamas nuveiktas darbas ir nauji uždaviniai (Pekinas + 10) (*Vert. past.*).

dinamikai, struktūruojančiai išskirtinai akademinės praktikas, kurios sudarė sąlygas neteisėtiems apibendrinimams likti neginčijamais ištisu amžius arba net tūkstantmečius. Jos siekė nustatyti ir plėtoti alternatyvias mokslinio tyrimo praktikas, paremiančias feministinius visuomenės transformacijos tikslus. Feministinio mokslinio tyrimo keliamų klausimų diapazonas ir pradėto tyrimo apimtis yra įspūdingi. Mokslininkės feministės įnešė reikšmingą indėlį daugelyje disciplinų, skleidamos archeologinę, autobiografinę, biografinę, biologinę, bihevioristinę, tam tikro laikotarpio socialinių tyrimų, priežastinę, lyginamąją, kultūrinę, dialektinę, dekonstrukcinę, demografinę, diskursyvią, ekonometrines, etnografinę, eksperimentinę, genealoginę, geografinę, ginkritinę, hermeneutinę, istorinę, institucinę, intertekstinę, teisinę, materialistinę, naratyvinę, fenomenologinę, filosofinę, primatologinę, psichoanalitinę, psichologinę, semiotinę, statistinę, struktūrinę, apklausų, teleologinę, teorinę ir tekstinę analizes mėgindamos atsakyti į konkrečius mokslinio tyrimo keliamus klausimus, padidinančius mūsų žinias apie vyrus ir moteris.

BEAUVOIR: FILOSOFINĖ AROGANCIJA VERSUS FEMINISTINĖ ANALIZĖ

Nepaisant feministinio žinojimo kūrimo paplitimo ir svarbos, jis vis dar, kaip įprasta, sukarikatūrinamas ir atmetamas – dažnai nė *neskaitomas* tų, kurie siekia saugoti autoritetingo žinojimo ribas. To padarinys – feministiniai tyrimai linkę cirkuliuoti pirmiausia feministinėje aplinkoje. Negalėdamos patekti į diskursyvų anklavą, pripažintą „tikrąją“ filosofiją, feministinės teorijos yra atkertamos nuo viešosios nuomonės daug anksčiau nei gali pasiekti savo transformuojančių tikslų. Ankstyvasis Beauvoir antifeminizmas gali padėti mums suprasti šį atmetimą kaip tik tada, kai jos teoriniam kontekstui būdingas svarstymo būdas pateikia feministinei analizei būdingų įžvalgų, sukeliančių filosofų įtūžį.

Beauvoir išraiškos, vartojamos atmetant feminizmą, yra pamokomos: *Feminizmo ginčams išlieta jau nemaža rašalo [...] nepanašu, kad daugybė nesąmonių, išsakytų per paskutinį šimtmetį, būtų dorai nušvietusios šią problemą.* Mėgdžiodama filosofų nepakantumą painiavos netvarkingumui, Beauvoir nedaug teturi kantrybės nagrinėti feminizme skelbiamų požiūrių įvairovę. Lygiai kaip ir filosofai, kuriems rūpi universalumas, menkai tepakenčia į praktiką nukreiptą feminizmą (Bach 2009: 261), Beauvoir leidžia suprasti, kad nagrinėjantys moters padėtį turėtų artėti prie vieno požiūrio, universalus pagrindo. Priešingai vyrų mąstytojų pateikiamam požiūrio platumui (pagaliau, juk nėra taip, kad visi filosofai vyrai sutartų dėl analitinio požiūrio,

dėl ne tokių esmingų vertinimų), skirtingi feminisčių požiūriai yra menkinami. Feministės raginamos pateikti moterų diagnozės invariantą – pasiekti *problemos* esmę.

1903 m. išleistame traktate *Juodaodžių sielos* (*The Souls of Black Folk*) William Edward Burghardt Dubois¹⁰ įspėjo nevertinti tam tikrų žmonių kaip „problemos“. Kai kuriuose *Antrosios lyties* epizoduose aiškiai paisoma šio perspėjimo. Kaip feminizmo teoretikė, Beauvoir mikliai išsklaido užgaidą suprasti daugumą pasaulio gyventojų remiantis bendru matu. Tačiau filosofiškesniuose pasažuose Beauvoir vėl grįžta prie universalių pretenzijų: Moteris kaip Kitas, Neesminė Moteris, Moteris kaip įklimpusi Imanencijoje. Atidesnis dėmesys Beauvoir feministinės teorijos bruožams gali padėti nušviesti prarają tarp feministinės teorijos ir tam tikros rūšies filosofijos.

Sumanydama naujovišką feministinės teorijos plėtojimo būdą, Beauvoir priešinasi filosofijos polinkiui nukrypti į pernelyg didelius apibendrinimus, atkakliai tvirtindama, kad kūno atveju susiduriame su faktu, „kurio reikšmė *a priori* nesuvokiama“ (Beauvoir 1974: 9, 2010: 33). Ji perkelia analitinį mūsų nusiteikimą nuo kalbų apie prigimtį prie socialinių reikšmių, kultūrinių kontekstų ir politinių tikslų, kuriuos atitiko tam tikri moterų prigimties aiškinimai, tyrimo. Ji modeliuoja žanrą konteksto analizės, tyrinėjančios kūną kaip situaciją, tiek suteikiančią tyrimo galimybę, tiek ją apribojančią bei reikalaujančią nuodugnaus apibrėžtų istorinių aplinkybių tyrimo. Beauvoir kaip feminizmo teoretikė pateikia labai įtikinamų išvalgų tuo metu, kai sociobiologijoje, evoliucinėje psichologijoje ir kognityviniuose moksluose vėl paleidžiamos nuo saito ydingos pretenzijos į universalumą. Tačiau daugeliui kultūrinio sudėtingumo netvarkingumas nublanksta palyginti su tariamai moksliniais apie vyrus ir moteris išsakomais tvirtinimais, XXI amžiuje gyvai cirkuliuojančiais kaip klaidingai suprasto biologinio determinizmo atmaina.

Beauvoir kaip feminizmo teoretikei ypač pavyko demaskuoti scientizmo ir pernelyg didelių filosofinių apibendrinimų pretenzijas. Ji parodė, kaip mokslas slaptai bendrininkauja siekiant natūralizuoti socialinius vaidmenis. Neigiant atsitiktinumą ir nepaisant specifiškumo (Beauvoir 1974: XXIV, 2010: 15), moters priklausomybė konstruojama kaip „natūrali situacija, kurios, atrodo, neįmanoma pakeisti“. Tačiau Beauvoir atkakliai tvirtino: „O iš tikrųjų gamta, kaip ir istorinė tikrovė, nėra nekintamas duomuo“ (Beauvoir 1974: XXV, 2010: 15). Ji negailestingai kritikavo mokslininkus, norinčius mus įtikinti, kad kiaušidės, gimda, hormonai, chromosomos, menstruacijos

¹⁰ Dubois veikalas *Juodaodžių sielos* priskiriamas prie afroamerikiečių literatūros istorijos veikalų, sykiu tai vienas pirmųjų socialinės istorijos veikalų, jame aptariama labai daug temų, pradedant JAV vyriausybės politika pertvarkant šalį po Pilietinio karo, baigiant religijos svarba juodaodžių bendruomenei. Autorius, remdamasis savo paties patirtimi, aprašo 4 dešimtmečių juodaodžių istoriją JAV po Pilietinio karo ir kelia klausimą, ką reiškia XX a. pradžioje būti juodaodžiu Amerikoje. Jo manymu, rasės klausimas yra svarbiausia XX a. problema. (*Vert. past.*)

arba nėštumas diktuoja moterų lemtį. Lygiai taip pat ji buvo kandi filosofinių apmąstymų, apibrėžusių moteriškumą kaip „platoniskąją idėją“, atžvilgiu. Ji demaskavo šiuos filosofinės vaizduotės produktus kaip „vyrų fantazijas“, prisidėjęs prie kultūriškai apibrėžtų pastangų priversti moteris paklusti šiam vyrų diktatui. „Vyras apibrėžia moterį ne kaip individualybę, bet kaip susijusią su juo būtybę; ji nelaikoma autonomiška. [...] Ji yra tik tai, ką apie ją sprendžia vyras; todėl jiniai pavadinta „lytimi“, tuo norint pasakyti, jog iš esmės vyras ją mato kaip *lytinę* būtybę“ (Beauvoir 1974: XXII, 2010: 12).

Sistemiškai nagrinėdama mokslą, religiją, teisę, filosofiją, psichologiją, literatūrą, kultūrą, švietimą, Beauvoir kaip feminizmo teoretikė atsekė kompleksinius socialinės lyties galios metodus, vyrų naudojamus kuriant moterų kaip Kito vaizdinį. Pasitelkdami skirtingą vyrų ir moterų traktavimą – arba „diskriminaciją lyties pagrindu“ – kaip atvirai ji tai pavadino, vyrai sukuria socialinės diskriminacijos apraiškas, paliekančias „moteryje tokius gilius moralinius, intelektualinius pėdsakus, kad gali atrodyti, jog jų ištakos glūdi [moterų] prigimtyje“ (Beauvoir 1974: XXXII, 2010: 23). Gretindama aktyviai vykstančius procesus, sukuriančius moterų pasyvumą, paklusnumą, pavaldumą, su mechanizmais, nulemiančiais juodaodžių ir žydų priespaudą, Beauvoir nubrėžia paralelę tarp rasizmo įvedimo ir feminizavimo. Pasak jos, ištisos civilizacijos siekė įvykdyti šiuos tikslus: „tik civilizacijos visuma sukuria šitą tarpinį tarp patino ir kastrato moterišką darinį“ (Beauvoir 1974: 267, 2010: 323).

Atmesdama materialistinių vertinimų redukcionizmą, sartriškojo metafizinio voliuntarizmo laisvės fantazijas ir lingvistinį beatsirandančio poststruktūralizmo determinizmą (Kruks 2001), Beauvoir kaip feminizmo teoretikė braižė sudėtingos kūno kaip situacijos dinamikos žemėlapi, „istorinę mūsų būdo gyventi pasaulyje ir pasaulio būdo gyventi mumyse sedimentaciją“ (Moi 1999, 68). Puikiai pasinaudodama visur pasklidusiais vizualinės ekonomikos, intelektinių sistemų ir materialinės kultūros padariniais, Beauvoir pateikė fenomenologiją šių sudėtingų procesų, dalijančių žmoniją „į dvi individų kategorijas, kurių drabužiai, veidas, kūnas, šypsena, eigastis, interesai, profesijos labai skirtingi“ (Beauvoir 1974: XX, 2010: 11). Parodydama, kad šiuos skirtumus visada suformuoja galia, Beauvoir perspėjo dėl lytinio skirtumo romantizavimo. Reikalaudami laisvės sau, vyrai pasinaudojo lytiniu skirtumu pasmerkdami moteris „būčiai savyje (*en soi*): gyvuliškam vergystės esamoms sąlygoms gyvenimui“¹¹ (Beauvoir 1974: XXXV, 2010: 25). Autorė reikalavo, kad ši priespaudos forma būtų pripažinta neteisinga, ir perspėjo moteris nepasiduoti demokratinio amžiaus demagogijai, kai vyrai „tvirtina, kad moterys yra lygios su vyrais, kad joms nėra ko reikalauti, ir *tuo pačiu metu* – kad moterys niekada neprilygs vyrams“ (Beauvoir 1974: XXXII, 2010: 23). Ji perspėjo moteris dėl dviprasmiškų kalbų apie lygias teises, grindžiamų abstrakčiomis

¹¹ Vertimas pakeistas, nes šio intarpo lietuviškame Beauvoir *Antrosios lyties* vertime nėra (*Vert. past.*).

lygybės sampratomis, sukėlusiomis sunkiai sprendžiamas dilemas. Arba moterys neturi jokio pagrindo skųstis, nes jos jau yra lygios su vyrais (nepaisant savo materialinės padėties), arba joms buvo sakoma, kad reikalauti didesnės lygybės beprasmiška, nes visuomeninė jų padėtis tiesiog atspindi jų pačių prigimties nustatytas ribas (Beauvoir, 1974: XXXII, 2010: 23).

Priešingai tokiai vyrų moterims suteiktai „lygybei išlaikant skirtumus“ Beauvoir ragina moteris reikalauti laisvės, kovoti su nepalankiomis gyvenimo sąlygomis, grumtis su kontingentiškumu, dviprasmiškumu bei potencialumu ir sąmoningai įsipareigoti gyventi. Prisiimdama laisvę kaip savo projektą, Beauvoir numatė lygių galimybių situaciją (Beauvoir 1974: 5, 2010: 29) ir ragino individus peržengti fiksuotą kūnams uždėtų apribojimų statusą bei paversti save tuo, kuo jie nori. Iš to atsirandantys skirtumai turėtų būti laikomi ne esminėmis opozicijomis arba sukaulėjusiomis tapatybėmis, o turėtų atspindėti būdą, kuriuo atskirybė vystosi ir kuris įtarpina kiekvieno subjekto ribotą kontekstą ir santykius (Beauvoir 1974: 39, 2010: 56). Veikdamos laisvai moterys galėtų įsteigti naujus tikrovės būdus: reorganizuodamos matymo būdus, transformuodamos engėjiškus ankstesnių praktikų aspektus arba iš tikrųjų drauge imdamos steigti laisvei pasitar naujančius politinius kolektyvumus.

Vadinasi, kaip feminizmo teoretikė Beauvoir grūmėsi su filosofinės arogancijos trauka ir taip elgdamasi demaskavo galios žaidimus, grindžiančius išnykimo politiką. Šitaip ji sykiu pademonstravo grėsmę, kurią feministinės teorijos kūrimas kelia tradicinei filosofijai. Palaikydama pliuralumą ir kompleksiskumą, feministinė teorija meta iššūkį universalių pretenzijų teisėtumui ir nepagrįstoms galios konfigūracijoms, sutvirtinamoms filosofams kontroliuojant pripažinto žinojimo ribas.

IŠNYKIMO POLITIKA

Skaitant Beauvoir kaip filosofę prieš Beauvoir kaip feminizmo teoretikę, statymai lažybose dėl išnykimo politikos lieka labai menki. Jei, kaip sakiau, feministinė teorija parodo tektoninio lūžio linijas, įsirėžiančias prieigose filosofijos, kuri ir toliau išstumia klaidingas universalijas, tada ir mes galime pamatyti, kodėl nepavykusiam filosofiniam projektui pasirinktos sukarikatūrinimo ir atmetimo taktikos: yra daug lengviau iškreipti ir ignoruoti intelektualinį iššūkį, negu užsiimti juo iš esmės.

Prieš apmąstant šios išnykimo politikos interpretacijos išvadas yra svarbu apsvarstyti, ar mano pateiktas filosofijos pozicijos feministinės teorijos atžvilgiu apibūdinimas yra tikslus. Šiuo tikslu surinkau filosofų feminisčių pranešimus iš įvairių pasaulio dalių.

Apsvarstykite šiuos nesenus įvertinimus:

Iš Vokietijos: „Jokiu būdu negalima teigti, kad feministinė teorija tapo gerai žinoma sritimi vokiečių filosofijos kontekste. [Kur ji] Susiduria su didžiulėmis išlygomis, [...] didžioji dauguma filosofų jos atžvilgiu vis dar laikosi griežto nepritarimo nuostatos. Simptomiškai daugybėje publikacijų, kuriose, kaip teigiama, įvertinama esama moralės filosofijos arba teisės filosofijos padėtis, nėra aptariamos feministinės moralės teorijos išvados arba diskursas apie socialinę lytį ir teisingumą – tokia medžiaga neįtraukiama netgi jų nuorodose arba bibliografijoje. Ši nuostata matyti ir darbuotojų samdos praktikoje“ (Herta Nagl-Docekal) (Nagl-Docekal 2005: 2–3).

Iš Rumunijos: „Preveninio antifeminizmo galia [Rumunijoje] buvo daug stipresnė nei atvirumas feminizmui. Du patriarchalinio konservatizmo tipai – kairiųjų kolektyvizmas, paveldėtas iš komunizmo, ir dešiniųjų konservatizmas, paveldėtas iš vėl atrastos prieškomunistinės praeities – iš tikrųjų yra vyraujančios ideologijos tiek universiteto gyvenime ir aplinkoje, tiek viešojoje erdvėje“ (Mihaela Miroiu) (Miroiu 2009: 233).

Iš Rusijos: „Nepaisant milžiniškų pastarųjų dviejų dešimtmečių pasiekimų – teisinės valstybės, daugiapartinės sistemos, rinkos, liberalizmo, netgi žmogaus teisių atsiradimo, Rusijoje neatsirado vietos moterų teisėms arba feminizmui [...], [kuris yra] metodiškai sukonstruotas kaip Vakarų fenomenas, skatinantis kariauti su vyrais ir keliantis grėsmę Rusijos nacionalinėms vertybėms“ (Olga Voronina) (Voronina 2009: 252–256).

Iš Argentinos: „Tomizmas buvo vyraujanti filosofinė mokykla Argentinoje karinės diktatūros laikais; iš tremties grįžtantieji iš Šiaurės pusrutulio atsinešė analitinę filosofiją. Filosofavimo būdai, save konstruojančiam kaip episteminių autoritetą, t. y. analitinei filosofijai, rūpi universalumas ir joje nedaug tėra vietos į praktiką nukreiptam feminizmui. [...] Feminizmas yra transgresyvus, o akademinė diskusija daugeliu atvejų siekia [...] susilpninti ardomuosius aspektus, kad neprarastų intelektualinio prestižo ir būtų pajėgi žaisti pagal akademinės institucijos žaidimo taisykles“ (Ana Maria Bach) (Bach 2009: 261–262).

Iš Nigerijos: „Feministės aktyvistės susiduria su ideologinėmis pastangomis daryti poveikį moterims įvedant vientisą visumą sudarančią įsitikinimų sistemą [...] Tikėjimo religija, kultūra, tradicija atgaivinimas pasiūlo saugumo viltį, kai visa kita paženklinta sąmyšio. Globalizacija padaro permainų populiariojoje kultūroje, įskaitant moterų seksualizavimą [...] [vedantį prie to, kad] moterų kūnai ima reikšti moralinę būklę. Kai ekonominės ir politinės permainos (kolonializmas, globalizacija) interpretuojamos kaip moterų drabužių ir elgsenos problemos, sprendimu tampa valstybės primesta moterų kontrolė“ (Charmaine Pereira) (Pereira 2009: 267).

Iš Tanzanijos: „Vien pastanga kelti sunkius klausimus – feministinius klausimus – paverčia tave pariū vyriausybės, rinkos ir pamokslininkų akyse“ (Salma Moulidi) (Moulidi 2009).

Iš laisvės bastiono, JAV: Galime pastebėti, kad pagrindinės filosofės feministės – Judith Butler, Nancy Fraser, Liz Grosz, Sandra Harding, Iris Young – rado prieglobstį tarpdisciplininėse Retorikos, Lyginamosios literatūros, Ugdymo, Politikos studijų, Moterų ir lyčių studijų, o ne Filosofijos katedrose.

Jei mums reikia kuo geriau suprasti, kaip veikia išnykimo politika, turėtume dar kartą sugrįžti prie pirmųjų *Antrosios lyties* eilučių, paaiškinančių kitą lemiamą šio fenomeno matmenį. Atmesdama feminizmą Beauvoir nerūpestingai maldauja jo baigties: „dabar jie [feminizmo ginčai] beveik baigti, nebeverta apie tai kalbėti“ (Beauvoir 1974: XIX, 2010: 9). Nesant jokio pagrindo ir be jokio nuoseklaus įrodymo feminizmą Beauvoir tiesiog siunčia kapan. Šiomis pirmalaikėmis laidotuvėmis ji papildė legionus tų, kurie feminizmui skambina laidotuvių varpais, nors ji ir netapo jų šalininke bei aktyviai priešinosi kitiems išnykimo politikos aspektams (Hawkesworth 2004).

Nepaisant precedento neturinčio feministinio aktyvizmo augimo visame pasaulyje, pasikartojantis feminizmo mirties skelbimas yra įprasta išnykimo politikos gudrybė. Feminizmo baigtis visada aiškinama pačiame feminizme vykstančiais procesais. Šnekamosios kalbos posakiai, vartojami feminizmo mirčiai apibūdinti, yra absoliučiai savireferentiški: arba pasitelkiamos savižudybės („mirė nuo savo paties rankos“), senatvės („jo laikas tiesiog baigėsi“) metaforos, arba nurodoma, kad tai jo vidinių rietenų padarinys. Tai, ką sociologai apibūdina kaip darbo pasidalijimą ir specializaciją, būtina ilgalaikiam organizacijų augimui, feminizmo duobkasiai vaizduoja kaip suirimą ir susiskaidymą. Tai, ką feministės suvokia kaip sunkiai išmoktas pamokas (kad baltųjų, vidurinės klasės vakariečių moterų decentravimas, daugialypių nuomonų pripažinimas moterų judėjimuose, pietinės pasaulio dalies spalvotųjų moterų pirmenybės rėmimas bei kova su rasizmu, homofobija, heteronormatyvumu ir kultūriniu imperializmu yra lemiami dalykai ugdant feminizmą, įskaitant tarptautinį), kritikai vaizduoja kaip mirtiną skirtumo dozę.

Tekstiniai pranešimai apie feminizmo baigtį tarnauja kaip alegoriniai kažko kito ženklai, priemonės atpažinti suvoktą pavojų, kurį reikia pašalinti, būdas bendruomenei apibrėžti save per tuos, kuriuos ji simboliškai pasirenka išvyti, socialinės erdvės žemėlapiu braižymas, paverčiantis feminizmą benamiu ir nepagrįstu. Gyvybingumo ribos perbraižomos, kad galima būtų pašalinti feminizmo esatį. Taigi naratyvinėje išnykimo politikos sistemoje esama tendencijos kalbėti apie feminizmą būtuojų laiku kaip apie kažką, kas buvo peržengta, įveikta, kam užkirstas kelias. Šiuo iškalbingu rankos vikrumu feminizmas pasmerkiamas laikinam ir trumpalaikiam pasireiškimui daug anksčiau, nei feministės pasiekė jų numatytų socialinių transformacijų. Intelektuali prieiga paskelbiama mirusia, kai feministės, kurios toliau kovoja siekdamos nuveikti savo dar neįgyvendintus, darbotvarkėje numatytus darbus, yra ištrinamos iš regėjimo lauko.

Išnykimo politika tarnauja tiek „derealizuojant“ moterų lygybės siekį, tiek patvirtinant *status quo* išmintį. Daugybė suvokiančiųjų feminizmą kaip nepavykusį eksperimentą sako, kad feminizmo baigtis įrodo dar daugiau: tiesą apie moterų „prigimtinį vaidmenį“, tiesą apie „tradicinį vyriškumą ir moteriškumą“. Tada feminizmo funkcija – pademonstruoti prasmingos vyrų ir moterų lygybės negalimumą. Šiuo atveju siūlymas įsivaizduoti feminizmo mirtį – tai skatinimas atsisakyti lyčių lygybės ir teisingumo socialinės lyties plotmėje, priimti asimetriškus galios santykius tarp vyrų ir moterų kaip natūralią dalykų padėtį, pripažinti neįveikiamą prarają tarp lygybės kaip idealo ir gyvenamos tikrovės – neišsprendžiamą abstrakčios lygybės dilemą, kurią demaskavo Beauvoir.

Beauvoir buvo linkusi sujungti feminizmą su siaurai buržuaziniu lygių teisių siekiu. Tačiau liberalusis feminizmas tikrai neišsėmė feminizmo lauko nei 1949 metais, nei dabar. Žinoma, nors liberalieji Vakarai demokratizaciją prilygino neoliberalioms ekonominėms reformoms ir liberalioms demokratinėms politinėms reformoms, feminizmo teoretikės ir aktyvistės dokumentais pagrindė visur plintančią ir didėjančią nelygybę tiek kapitalistinių šalių viduje, tiek tarp Šiaurės ir Pietų. „Skurdo feminizavimas“, kurį feministės parodė kaip vis labiau plintantį fenomeną, įtikinamai paliudija neoliberalių nuoseklios raidos receptų trūkumus. Pietinėje pasaulio dalyje vykdoma energinga feminisčių aktyvizmo veikla prieš struktūrinio suregulavimo politiką ir pragyvenimo politiką paverčia pajuokos objektu tvirtinimus, kad kapitalizmas išvaduoja iš skurdo. Tebesitęsianti feminisčių kova už socialinę lyčių pusiausvyrą valdžios institucijose ir už lygų moterų dalyvavimą priimant viešuosius ir privačius sprendimus tampa didžiuliu iššūkiu liberaliosios demokratijos santvarkoms, kuriose moterys, deja, nepakankamai atstovaujamos, užima mažiau nei 20% vietų nacionalinėse sprendimus priimančiose institucijose. Daugybė į antiglobalistinius judėjimus įsitraukusių feminisčių siekia suardyti vyraujančias politines ir ekonomines sistemas.

Tačiau išnykimo politika neleidžia feministinei teorijai ir aktyvizmo veiklai pajusti gyvenimo pulso. Nepastebimai pakeisdama viešosios nuomonės aktyvumą inertiškumu, išnykimo politika panaikina milijonų moterų aktyvizmo veiklą visame pasaulyje, šiuo metu kovojančių dėl socialinio teisingumo. Kaip tik tada, kai toks panaikinimas padeda palaikyti visapusiškos paramos neoliberaliems siekiams mitą, ištrinama grėsmė, kurią feministinė aktyvizmo veikla kelia įsigalėjusiai sistemai. Kasdien puoselėjama socialinė amnezija pašalina feministinę kritiką iš gyvenimo būdo sąmonės, o kartu vartojamas užmaršties balzamas panaikina grėsmę vyraujančios santvarkos vertybėms.

Skelbdamos savo „moteriškąją tapatybę“, meistriškai kurdamos socialinės lyties analizės, kurios centre pastatoma moteris, metodus, sudarydamos politi-

nio veikimo darbotvarkę, leidžiančią išreikšti konkrečiam kontekstui būdingus moterų poreikius ir interesus, atkakliai tvirtindamos, kad moterų pajungimas yra nepakenčiamai neteisingas, feministės sukuria daugybę įrodymų ir paremia daugybę dalykų, kurie vyraujančių disciplinų, taip pat vyraujančių nacionalinių ir tarptautinių santvarkų laikomi neteisėtais. Užuoť iš esmės užsiėmus šiais įrodymais, pasitelkiant išnykimo politiką feminizmas paverčiamas nematomu, tuo būdu paremiamos neoliberalizmo pastangos sutrumpinti politinę darbotvarkę ir suvaržyti viešąsias erdves. Apribojant feminisčių veikimo sritį, taip pat visuomenės supratimą apie politinį baustinumą, išnykimo politika siekiama sugrąžinti feministes prie priverstinės inercijos, traiškant feminizmą tuo, ką Beauvoir pavadino „paslaptingu kitų daiktų svoriu“ (Beauvoir 1949: 7).

Išnykimo politika siekiama nuveikti daug daugiau negu išstremti feminizmą, ja siekiama jį sunaikinti, pavaizduoti kaip egzistavimo būdą, kuris yra toks svetimas, kad negali būti pakenčiamas „mūsų“ visuomenėje. Neturint jokio feminizmo baigties įrodymo, tik neaiškias užuominas į sau pačiam padarytas žaizdas ir natūralias priežastis, išnykimo politika siekiama ištrinti feminizmo socialinio teisingumo teoriją ir aktyvizmo veiklą, o ištrynimo pėdsakus paslėpti bei palikti nepataisomą neteisingumą. Beauvoir kaip filosofė su išnykimo politika flirtavo, bet vėliau ėmė elgtis kitaip. Kaip feminizmo teoretikė, ji nužymėjo alternatyvų būdą analizuoti moterų situaciją, atsižvelgiant į jos painumą ir sudėtingumą, atmesti apgaulingo universalumo aroganciją ir išnykimo politiką. Pagerbiant šios nepaprastos feminizmo teoretikės atminimą, galbūt didžiausia pagarba būtų pakartoti jos kovą su filosofinės arogancijos pagundomis ir visokeriopais ištrynimais, kuriems ji [ši arogancija] sudaro sąlygas, bei kovoti dėl feministinės ateities.

Iš anglų kalbos vertė Danutė Bacevičiūtė

Gauta 2010 04 10

Printa 2010 04 29

LITERATŪRA

- Bach, A. M. 2009. „Feminist Philosophy in Argentina: An Outline“, *Signs* 34(2), p. 257–263.
- Barker, I. V. 2003. „The Privatization of Citizenship“. Nepublikuotas rankraštis.
- Beauvoir, S. de. [1947] 1949. *The Ethics of Ambiguity*. Transl. by Bernard Frechtman. New York: Philosophical Library.
- Beauvoir, S. de. [1949] 1974. *The Second Sex*. Transl. By H. M. Parshley. New York: Vintage.
- Beauvoir, S. de. 2010. *Antroji lytis*. Vertė Violeta Tauragienė ir Diana Bučiūtė. Vilnius: Margi raštai.
- Delphy, Ch. 1984. *Close to Home*. Amherst: University of Massachusetts Press.
- Hawkesworth, M. 2004. „On the Semiotics of premature Burial: Feminism in a Postfeminist Age“, *Signs*: 29(4), p. 961–986, Summer.
- Hawkesworth, M. 2006. *Globalization and Feminist Activism*. Rowman and Littlefield.
- Hawkesworth, M., Alexander, K. 2008. *War & Terror: Feminist Perspectives*. Chicago: University of Chicago Press.

- Kingfisher, C. 2002. *Western Welfare in Decline: Globalization and Women's Poverty* Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Kruks, S. 2001. *Retrieving Experience: Subjectivity and Recognition in Feminist Politics*. Ithaca: Cornell University Press.
- Miroiu, M. 2009. „An Exotic Island: Feminist Philosophy in Romania“, *Signs* 34(2), p. 233–239.
- Moghadam, V. 2005. *Globalizing Women: Transnational Feminist Networks*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.
- Moi, Toril. 1999. *What is a Woman?* Oxford University Press.
- Moulidi, Salmi. 2009. „Women's Rights as Human Rights: A Perspective from Tanzania“, Pranešimas, pristatytas Vidurio Atlanto Moterų Studijų Asociacijos susirinkime, Rutgers universitetas, Naujasis Bransvikas, Naujasis Džersis, kovo 26 d.
- Nagl-Docekal, Herta. 2005. „Feminist Philosophy in German: A Historical Perspective“, *Hypatia* 20(2), p. 1–6.
- Parrenas, R. S. 2001a. “Transgressing the Nation-State: The Partial Citizenship and ‘Imagined Community’ of Migrant Filipina Domestic Workers”, *Signs* 26(4), p. 1129–1154.
- Parrenas, R. S. 2001b. *Servants of Globalization: Women Migration and Domestic Work*. Stanford: Stanford University Press.
- Pereira, Ch. 2009. „Setting Agendas for Feminist Thought and Practice in Nigeria“, *Signs* 34(2), p. 263–269.
- Rodriguez, R. 2002. „Migrant Heroes: Nationalism, Citizenship, and the Politics of Filipino Migrant Labor“, *Citizenship Studies* 6(3), p. 347.
- Sassen, S. 2002. „Global Cities and Survival Circuits“ in Barbara Ehrenreich and Arlie Russell Hochschild, eds., *Global Woman: Nannies, Maids, and Sex Workers in the New Economy*. New York: Metropolitan Books/Henry Holt.
- Veronina, Olga. 2009. „Has Feminist Philosophy a Future in Russia?“, *Signs* 34(2), p. 252–257.
- World Bank. 2002. *Attacking Poverty: World Development Report 2000/01*. New York: Oxford University Press.

Mary Hawkesworth

BEAUVOIR VERSUS BEAUVOIR: PHILOSOPHY, FEMINIST THEORY, AND THE POLITICS OF EXTINCTION

SUMMARY

Although Beauvoir identified herself as an author *not* as a philosopher, and for more than three-quarters of her life, insisted that she was *not* a feminist, in this paper I explore tensions in *The Second Sex* between the philosophical Beauvoir and Beauvoir as a pioneering feminist theorist. By situating Beauvoir in relation to “the politics of extinction,” a standard philosophical move that caricatures and dismisses feminism, I analyze the implications of the continuing discrediting of feminist knowledge production by those who accredit themselves as keepers of authoritative knowledge. In treating Beauvoir as a philosopher who changes course, as one who initially positions herself as a keeper of knowledge who polices the borders to keep feminists out but later changes her stance, we can learn something about the politics of extinction and how to move beyond it.

KEYWORDS: Beauvoir, feminism, politics of extinction.